

OB DVAJSETI OBLETNICI PSIHIATRIČNE SEKCIJE OZ. ZDRUŽENJA PSIHIATROV SLOVENIJE SZD

*Milan Ličina**

*Učitelj ti lahko nakaže pot,
prehoditi jo moraš sam!***

O delu Psihiatrične sekcije SZD so objavili troje prispevkov v Zdravstvenem oz. Zdravniškem vestniku. V njih je v celoti predstavljeno delo Psihiatrične sekcije, poznejšega Združenja psihiatrov Slovenije, v obdobju 1980 - 1996.

O zadnjem, 4-letnem obdobju ni objavljenega prispevka, pač pa obstajajo redna letna poročila, iz katerih je razvidno delo Združenja psihiatrov Slovenije.

Želel sem na kratko opisati 20 letno obdobje v publikaciji slovenskih psihiatrov "Viceversa", vendar kako? Vsak prispevek je tehten in vreden predstavitve. Bilo jih je zelo veliko.

I. Prvo vodstvo Psihiatrične sekcije SZD:

Predsednik: prof.dr. Momčilo Vitorović

Podpredsednik: prim. dr. Jure Zalokar,

Tajnik: as. dr. Mara Kobal,

Blagajnik: dr. Milan Ličina,

Formiranje Psihiatrične sekcije SZD

Na 6. kongresu nevropsihiatrov Jugoslavije, septembra 1980 leta v Sarajevu, je prišlo do delitve Združenja nevropsihiatrov Jugoslavije na Združenja nevrologov in psihiatrov. Istočasno so se takratne republiške nevropsihiatrične sekcije razdelile na nevrološke in

* Doc.dr.Milan Ličina, dr.med. Psihiatrična klinika, Klinični oddelek za klinično psihiatrijo, Studenec 48, 1260 Ljubljana - Polje.

**Kitajski pregovor

psihiatrične. Postopek je potekal dokaj počasi. Psihiatrična sekcija SZD se je konstituirala "de jure" 17.12.1982. Sprejela je pravilnik sekcije, ki ga je marca 1983 potrdilo SZD.

Prof.dr. Momčilo Vitorović, dolgoletni predstojnik Psihiatrične klinike v Polju in eden od vodilnih jugoslovanskih psihofarmakologov, je bil pri delu Psihiatrične sekcije SZD najbolj angažiran. Prizadeval si je, da bi na sestankih Psihiatrične sekcije SZD svoje delo predstavili kolegi/ce iz vseh psihiatričnih ustanov na Slovenskem. Motiviral je mlade in jih spodbujal.

Predstavil bi nekaj prispevkov. Nekaterih kolegov ni več med nami:

- 8.5.1981 M. Vitorović, M. Paternoster "Dolgoročne prognoze manije in manično depresivne psihoze v Sloveniji"
J. Zalokar "Vprašljivost medikamentozne terapije pri psihoreaktivnih stanjih in nevrozah"
- 18.11.1981 L. Milčinski, M. Vitorović, Mara Kobal, M. Trtnik Snoj, J. Darovec, V. Žvan, M. Bohaček, N. Rošič "Seminar o Moditen depoju"
Mihaela Trtnik Snoj je pozneje naše izkušnje o Moditen depoju predstavila na mednarodnem kongresu v Moskvi.
17. 3.1982 M. Ličina, J. Jensterle, Lj. Đorđević "O organskem psihosindromu - medicinski psihološki vidik; raba in zloraba"
- 14.5.1982 Mara Kobal, M. Ličina "Prve izkušnje z Mianserinom"
J. Darovec, M. Vitorović "Prve izkušnje z bromokriptinom"
- 19.10.1982 J. Zalokar "Recesija v psihiatriji"
- 19.11.1982 M. Vitorović "Zootropija? Blodnjavost ali depersonalizacijski simptom duševne razcepljenosti ali simptom temporalnega režnja"
M. Vitorović, J. Jensterle, M. Ličina "Paranoidnost kot simptom organskega porekla s posebnim ozirom na EEG"
- 18.3.1983 M. Pregelj "Korelacija vrednosti alkoholnedehidrogenaze in gamaglutamin transferaze v serumu alkoholikov"
M. Vitorović, Mara Kobal "Trofične motnje in nevroleptični medikamenti"

- 13.5.1983 A. Rojnik "Dinamična psihiatrija"
M. Ličina, F. Tisu "Gerontopsihiatrična problematika Doma starejših občanov Bokalci"
- 18.6.1983 Skupni sestanek Nevrološke in Psihiatrične sekcije SZD.
B. Jereb "O življenju in delu prof.dr. P. Kartina"
F. Hrastnik "O regionalni možganski cirkulaciji pri možganskem sindromu"
- 31.11.1983 V Pirnat, B. Rozman, M. Vitorović, M. Ličina "Duševne motnje pri sistemskem eritematodesu"
M. Skulj "Informacija o deksametazonskem supresijskem testu"
M. Vrabič "Shizofrenija in suicid"
- 31.3.1984 J. Zalokar "Problem dispanzerskega obravnavanja psihoz"
M. Ličina, J. Mlakar "Spreminjanje klinične slike pri poporodnih in laktoninskih psihozah"
- 10.5.1984 Skupni sestanek Nevrološke in Psihiatrične sekcije
M. Vitorović "Kratek pregled komplikacij nevroleptične terapije na centralnem živčnem sistemu in starejše teorije o vplivu nevroleptikov na centralni živčni sistem"
J. Darovec "Novejše teorije o vplivu nevroleptikov na cerebralni metabolizem"
B. Jereb "Novejši pogledi na etiopatogenezo multiple skleroze"
M. Vitorović, B. Jereb, F. Hrastnik "Trije primeri spastične tetrapareze ob nevroleptični terapiji"
M. Vitorović, J. Darovec "Moditen depo in tardivne diskineze"
F. Hrastnik, M. Vitorović, B. Jereb "Primer cerebralne lezije ob nevroleptični terapiji"
- 13.11.1984 J. Kostnapfel "30 let spremljanja bivših borcev z duševnimi motnjami"
M. Vitorović "Elektroencefalografski prispevek hemisferni lateralizaciji pri unipolarnih in bipolarnih depresijah"

Zadnje predavanje prof. Vitorovića. Za njim je ostalo veliko narejenega, veliko načrtovanega in tudi nedokončanega. Njegovo življenjsko delo "Psihoze z abnormnim EEG" je prav tako ostalo nedokončano.

V maju 1985 smo nameravali skupaj z nevrologi obravnavati problem možganskih atrofij, do česar ni prišlo. Nameravali smo jih obravnavati kot mejna področja, pomembna za obe stroki.

Psihiatrična klinika se je oddolžila prof.dr. M. Vitoroviću z izdajo njegovega "Spominskega zbornika". Glavni urednik je bil prof. dr. M. F. Kopal.

Po izgubi prof.dr. Vitorovića se Psihiatrična sekcija SZD dolgo ni opomogla. Podpredsednik prim.dr. J. Zalokar je odhajal v tujino, upokojila se je tajnica as.dr. Mara Kopal. Skoraj eno leto ni bilo sestankov sekcije. Obstajala je nevarnost, da zamre, tako kot nekatere druge.

Prišla je jesen 1985. Ob prvi "gladovni stavki" enega izmed psihiatrov so mediji silovito napadli psihiatrično stroko in takratno Univerzitetno psihiatrično kliniko.

20.12.1985 je bilo izvoljeno novo vodstvo Psihiatrične sekcije SZD. Največje zasluge za njeno oživitvev sta imela prof.dr. Stanka Kranjc Simoneti, predsednica SZD in takratni direktor Psihiatrične klinike Ljubljana-Polje prim. dr. Jože Darovec.

II. Novo vodstvo Psihiatrične sekcije SZD v sestavi:

Predsednik:	prof.dr. Janko Kostnapfel
Podpredsednica:	prof.dr. Martina Žmuc Tomori
Tajnik:	as.dr. Milan Ličina
Blagajnik:	dr. Franci štrus

Psihiatrična sekcija SZD je začela zelo uspešno delovati. K delu je pritegnila kolegice in kolege iz vseh psihiatričnih ustanov na Slovenskem, ne glede na ožja interesna

področja. Organiziranih je bilo več interdisciplinarnih sestankov. Predavali so številni eminentni kolegi iz tujine. Predstavljene so bile praktično vse magistrske in doktorske naloge s področja stroke.

Na pobudo prof.dr. J. Kostnapfla so od leta 1987 naprej začeli dobivati naši starejši kolegi in kolegice "Priznanja Psihiatrične sekcije in Psihiatrične klinike Ljubljana."

Priznanja so skromna, vendar človeško topla in potrebna kot zahvala in pozornost za dolgoletno požrtvovalno in težko delo. Priznanja so dobili številni kolegi/ce.

Psihiatrična sekcija SZD je pomagala pri ustanavljanju sorodnih sekcij na pr. Suicidološke in Društva za družinsko terapijo.

Od leta 1989 naprej smo razmišljali o posebni publikaciji v slovenski psihiatriji. Zaživela je pod naslovom "Viceversa" Slovenske psihiatrične publikacije. Glavni urednik je prim.dr. J. Felc, odgovorni pa prof.dr. M. Kopal. Izšlo je že 33 rednih števil, ena priložnostna in pet Priročnikov.

Psihiatrična sekcija SZD je sodelovala s SZD in pozneje z Ministrstvom za zdravstvo pri podelitvi naziva primarij. Naziv primarij je dobilo več naših kolegic in kolegov.

Srečanja Psihiatrične sekcije SZD, ki so podpisanim ostale še posebej v spominu:

- 28.2.1992 Skupaj s sekcijo za pedopsihiatrijo in pedonevrologijo:
M. Breclj Kobe in V.Tretnjak "Avtizem kot razvojna motnja"
V. Švab "Razvojne motnje in psihoze"
- 28.4.1992 M. Kocmur: predstavitev doktorske disertacije "Vpliv izvora
nadzorovanja (locus of control) na življenjski slog žena alkoholikov"
- 20.11.1992 A. Šteblaj "Maligni nevroleptični sindrom" kot prikaz dveh primerov.
V. Novak Grubič "Progresivna paraliza" kot prikaz primera
- 23.4.1993 A. Kogoj: predstavitev magistrske naloge "Vrste elektrodermalnih
reakcij pri shizofrenih bolnikih"

J. Mlakar "Motnje pozornosti pri shizofrenih bolnikih in psihofiziološki korelat"

19.11.1993

A. Žmitek "Normalni razvoj možganov in patogeneza shizofrenije"

Takrat je Psihiatrična bolnišnica Begunje dobila kot prva izmed bolnišnic "priznanje" Psihiatrične sekcije SZD in Psihiatrične klinike Ljubljana.

Srečanja Psihiatrične sekcije SZD na Primorskem, ki jih je organizirala dr. Vlasta Meden Klavora, so bila vedno nekaj posebnega. Tako smo se zbrali:

8.10.1993

V Mostu na Soči. Poročala sta:

M. F. Kobal "Poročilo o IX. Svetovnem psihiatričnem kongresu"

V. Meden Klavora "Razglednica iz Ria".

Sledil je literarni večer, na katerem so sodelovali J. Zalokar z "Deklico", Bazilija Pregelj s prispevkom "Kdo je tvoj oče", posvečenemu njenemu očetu, slovenskemu pisatelju Ivanu Preglju, J. Kostnapfel s prispevki o partizanskem bolničarju in našem starem profesorju.

Pogrešali smo najbolj plodnega literata iz slovenskih psihiatričnih vrst, prim.dr. Jožeta Felca.

V obdobju vodenja Psihiatrične sekcije SZD, v letih 1985-1996. je imel prof.dr. Kostnapfel 17 kvalitetnih predavanj. Predstavil bi jih v tematskih sklopih:

Psihogeriatrija

28.2.1986 "Utrinki iz Doma upokojencev"

3.4.1987 "Telesne bolezni starostnikov in samomorilnost"

9.10.1987 " Duševne bolezni starostnikov"

Endokrinologija in nevrofiziologija

- 30.5.1986 "Duševne bolezni višje starosti in pregled 16 pacientov z radioaktivnim jodom 131"
18.12.1987 "Električno spanje"

Psihološko področje

- 18.9.1989 "Razmišljaje o evtanaziji"
22.6.1990 "Umiranje in smrt"
18.2.1994 "Zakaj vojna"
30.5.1996 "Psihoze v podobah"

Poročila s kongresov

- 22.12.1989 "15. Kongres mednarodne zveze s prevencijo samomora (IASP) v Bruslju"
30.9.1994 "Poročilo o dveh kongresih v ZDA"
4.10.1996 "Poročilo o X. Svetovnem kongresu psihiatrov v Madridu"

Zgodovina psihiatrije

- 10.2.1994 " Ob 90. letnici rojstva prof.dr. Kanonija"
10.5.1995 " Psihiatrija včeraj, danes, jutri" uvodne besede
20.11.1995 " Ob 80. letnici rojstva prof.dr. M. Borštnarja"

Psihiatrična sekcija SZD je bila sprejeta na IX. Svetovnem kongresu psihiatrov v Rio de Janeiro septembra 1993 v Svetovno psihiatrično zvezo (World Psychiatric Association). Na sestanku zveze jo je predstavljal prof.dr. M.F. Kobal. Prišlo je tudi do povezovanja s psihiatričnimi sekcijami v srednjeevropskem prostoru. Tudi v času velikih družbenih sprememb je Psihiatrično sekcijo SZD vodil prof. Kostnapfel po poti, začrtani s strokovnostjo in kolegalnostjo ter predanostjo psihiatriji.

Prof.dr. J. Kostnapfel je bil pobudnik, da bi napisali knjigo o eminentnih slovenskih psihiatrih. Zahvaljujoč njegovi vztrajnosti in angažiranosti je 1.1996 izšla knjiga "Slovenski psihiatri" pri založbi Didakta. Njen urednik je prof.dr. J. Kostnapfel. V knjigi je opisano življenje in delo 16 slovenskih psihiatrov, ki so vtkali svoje delo in življenje v razvoj naše stroke. Šele sedaj, ko je knjiga pred nami in ko jo prebiramo, se zavedamo njenega pomena ter spoznanja, da bi brez nje šlo marsikaj v pozabo.

V svojem zadnjem nastopu v funkciji predsednika sekcije je prof.Kostnapfel dne 4.10.1996 v Štanjelu opisal prehojeno pot, smeri in dileme. pred katerimi stojimo. Poudaril je, da Psihiatrična sekcija SZD stoji na trdnih temeljih.

III. Izvoljeno je bilo novo vodstvo sekcije (4.10.1996).

Predsednik: doc.dr. Slavko Zihlerl
Podpredsedniki: prim.dr. Andrej Žmitek
dr. Vlasta Meden Klavora
doc.dr. Marga Kocmur
člani: prof.dr. Janko Kostnapfel
prim.dr. Jože Darovec
mag.dr. Marjan Pregel
dr. Daniel Lajlar
prim.dr. Gorazd Mrevlje
blagajnik: prim.dr. Franci štrus
tajnik: as.dr. Milan Ličina

To vodstvo je članstvo - spričo slovenske samostojnosti - popeljalo v Združenje psihiatrov Slovenije, s tem imenom in v tej vlogi ustanovljeno dne 4.4. 1997.

Omenimo naj nekaj pomembnih dogodkov za Sekcijo oziroma Združenje:

1. Prvi slovenski psihiatrični kongres z mednarodno udeležbo
2. Mednarodni simpozij o shizofreniji z mednarodno udeležbo, ki ga je 3 krat uspešno in na visoki ravni organizirala doc.dr. Marga Kocmur
3. Spominska srečanja posvečena prof.dr. J. Lokarju. Teme so bile iz forenzične psihiatrije. Sodelovali so strokovnjaki pravne in medicinske (psihiatrične) stroke

4. Srečanja povezana z rehabilitacijo v psihiatriji in zunaj nje, sodelovanje z nevladnimi organizacijami, promocija stroke. Za temi srečanja je stala as.dr. V. Švab
5. Področja gerontopsihiatrije. Organizacija "Psihogeriatričnih dnevov" z mednarodno udeležbo. Skupna srečanja z Združenjem nevrologov. Teme so bile posvečene organskem psihosindromu oz. diagnostiki in zdravljenju degenerativnih demenc Alzheimerjevega tipa. Za temi srečanja, kot tudi za organizacijo gerontopsihiatrične službe v Psihiatrični kliniki, je as.mag. dr. A. Kogoj.

Obdobje 1996-2000 je bilo zelo plodno. Bilo je veliko psihofarmakoloških srečanj skupaj s farmacevtskimi družbami. Predavali so številni eminentni strokovnjaki iz tujine, kot tudi domači. Običajno je šlo za dvodnevna srečanja z bogatim, tudi družabnim programom. Teme so bile posvečene antidepresivom in atipičnim nevroleptikom.

Kratka analiza vprašalnika še ob včlanitvi v Psihiatrično sekcijo

Vprašalnik smo dne 16.9.1996 poslali 178 kolegicam in kolegom, vključno z upokojenimi, aktivnim članom specialistom psihiatrije in nevropsihiatrije ter specializantom psihiatrije.

Dobili smo 95 odgovorov. Analizirali pa smo jih v januarju 1997, tik pred ustanovitvijo Združenja psihiatrov Slovenije.

Vprašanja

a) članstvo v SZD	
so člani	77
niso člani	13
se niso izjasnili	5
b) članstvo v sorodnih sekcijah	
so člani	52
niso člani	1
se niso izjasnili	42

- c) Ukvarjanje s pretežno
 hospitalnim delom 46
 ambulantnim delom 47
- d) Delo Psihiatrične sekcije
 ustreza 55
 delno ustreza 18
 ne ustreza 1
- e) Udeležba na sestankih Psihiatrične sekcije
 redna 18
 občasna 55
 redka 8
- f) Ustreznost terminov in lokacija sestankov
 da 58
 ne 10
- g) Sodelovanje s sorodnimi sekcijami
 ustrezno 17
 slabše 11
 pomanjkljivo 21

Predlogi

- a) Termini in lokacija sestankov
 Pravočasna obvestila, programi za daljše obdobje, želja po stalni lokaciji in lokaciji v različnih krajih, poznejši termini, termini izven delovnega časa, sobote ipd.
- b) Več skupnih sestankov s sorodnimi sekcijami, več interdisciplinarnih sestankov "učne delavnice", "okrogle mize", sodelovanje z nepsihiatrji in nezdravniki. Doktrinarni sestanki. Predstavitev novih psiholoških in radioloških metod.
- c) Sodelovanje s sorodnimi sekcijami
 Želja po tesnejšem sodelovanju s sorodnimi sekcijami. Želja, da bilo Združenje psihiatrov nekakšna krovna organizacija različnim smerem in organizacijam na našem področju, vsaj v vsebinskem smislu.
 Popostritev družabnega življenja sekcije - skupna kosila in večerje.

d) Spremembe dela vodstva sekcije

Združenje naj bi imelo svoje prostore in uradne ure. Moralo bi posredovati zdravnikom informacije o razpisih, kongresih, specializacijah in sekundarijatu.

IV. Na rednem letnem volilnem zboru Združenja psihiatrov Slovenije je bilo dne 15.12.2000 izvoljeno novo vodstvo v sestavi:

Predsednik: prim.dr. Andrej Žmitek
Podpredsednica: doc.dr. Marga Kocmur
Tajnica: as.mag. Virginija Novak Grubič
Blagajnika: as.mag. Blanka Kores Plesničar
dr. Urban Groleger (vsak 2 leti)
Člani: doc.dr. Rok Tavčar
mag. dr. Marko Pišljar
dr. Matej Kravos

Namesto zaključka:

Najboljše želje novem vodstvu Združenja psihiatrov Slovenije! Opravičujem se vsem kolegicam/om, katerih prispevki niso vključeni v poročilo, pa bi morali biti. Lep je občutek, ko človek ve, da bo delo tajnice nadaljevala takšna kolegica, kot je as.mag. Virginija Novak Grubič.

Viri

1. Ličina M. Poročilo o delu Psihiatrične sekcije SZD za obdobje 1980-85. Zdrav.Vest. 1987: 56; 5-6.
2. Ličina M. Poročilo o 8. Kongresu psihiatrov Jugoslavije. Zdrav.Vest 1991: 60; 101-2.
3. Poročilo o delu Psihiatrične sekcije SZD. Zdrav. Vestn 1994: 63; 326-27.
4. M. Ličina Poročilo o delu Psihiatrične sekcije SZD. Zdrav. Vestn 1997: 66; 157-58.